

Budapest felfedezése

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

Két év múlva, 1975-ben ünnepli fennállásának 100. évfordulóját a budapesti Zeneművészeti Főiskola, amelynek története valamivel korábbra nyúlik vissza. 1869-ben hangzott el a javaslat egy értekezleten zeneakadémia létesítésére, és itt szólalt föl *Leszengery Antal* annak érdekében, hogy „létesíthessék egy, a kor és a művészet igényeinek színvonalán álló országos zene- és énekaadémia”.

A terv csak 1873-ban realizálódhatott, ekkor határozta el a parlament — jórészt annak érdekében, hogy *Liszt Ferencet* Budapesthez kössék — egy zenei főiskola létesítését. *Liszt* boldogan vállalta a vezetés feladatait — abban az időben gyakran tartózkodott és hangversenyezett is hazájában —, sőt, kezdetben saját *Hal téri lakásában* és a fölülte levő három szobában nyílt meg a zeneakadémia. Innen került át az intézmény a *Sugár úti palotába*, amely a mai *Vörösmarty utca* és *Népköztársaság útja* sarkán állt, és emlékéért márványtábla hirdeti.

Márványba burkolt palota

Ez a megoldás azonban csak átmenetinek bizonyult, hiszen változatlanul szükség volt egy önálló zenei épületre. Létesítéséhez azonban még egy negyed századnak kellett eltelnie: csak az 1900-as évi költségvetés biztosította erre a célra 55 400 koronát. Az építkezés 1904 őszén kezdődött meg, az akkori *Király, Gyár és Kemnitz utca* által határolt, csaknem 800 négyzetméteres területen. A palota 1907 májusára készült el, egy koncertekre alkalmas és 4 manuális orgonával ellátott nagyteremmel, valamint egy főleg gyakorlási célokra szolgáló kisteremmel az első emeleten. A zeneakadémia belsejét *Stróbl Alajos, Telcs Ede* és *Maróti Géza* szobrai, *Zichy István, Gróh István* és *Körösfői-Kriesch Aladár* festményei díszítették. Az épület költségei a felállításakor csaknem érték a két és fél millió koronát. A zeneakadémia a szecesszióba hajló romantika szép stílusát őrzi, márványba és aranylemezbe burkolva, gazdag belső díszítéssel.

Említettük már, hogy a zeneakadémia első elnöke 1875-ben *Liszt Ferenc* volt, igazgatója pedig egy másik neves magyar zeneszerző, *Erkel Ferenc*. *Liszt* és *Erkel* két, egymást követő évben, 1886-ban, illetve 1887-ben haltak meg, és ekkor a vezetés *Mihalovich Ödön* kezébe került. *Mihalovich* egészen a Tanácsköztársaság kikiáltásáig irányította ezt a zenei intézményt, és noha *Mihalovich* megítélésében ma is sok a téves vélemény, a félreértés, az kétségtelen, hogy ő alatta indult igazán virágzásnak a zeneakadémia.

Aligazgató: Kodály

A Tanácsköztársaság alatt *Reinitz Béla*, a kultuszminisztérium zenei osztályának vezetője, a zenei direktórium egyik tagja *Dohnányi Ernőt* igazgatóvá, *Kodály Zoltánt* pedig aligazgatóvá nevezte ki az akkor új nevet kapott, főiskolai rangra emelt Zeneművészeti Főiskolára. 1919 után *Hubai Jenő*, a kiváló hegedűművész és zenepedagógus lett az intézmény vezetője, egészen 1934-ig. Ekkor „megbocsátottak” a Tanácsköztársaság alatt fontos szerepet vállalt *Dohnányinak*, és ő kapott igazgatói kinevezést. 1943-ban egy másik híres hegedűművész, *Zathureczky Ede* váltotta őt fel az igazgatói székben. *Zathureczky* 1958-ban Amerikába távozott, ott is halt meg, és az új igazgató ezúttal a tekintélyes kommunista zeneszerző, *Szabó Ferenc* lett. Nem egészen tíz esztendőig töltötte be ezt a tisztiséget: 1967-ben a hagyományokhoz híven ismét neves hegedűművész és — pedagógus került a *Liszt Ferenc* Zeneművészeti Főiskola élére, az akkor mindössze 37 éves *Kovács Dénes*. Néhány hónapja egy másik vonóhangszer európai színvonalú művelője és oktatója a helyettese is: *Lukács Pál* brácsaművész.

A Zeneművészeti Főiskolának mint épületnek hármas szerepe, háromféle jelentősége

is van a magyar zenei életben. Mindenekelőtt nagy hírű tanárok oktattak falai között, mint például az előbb említett igazgatók, azután *Bartók Béla*, *Siklós Albert*, *Weiner Leó*, *Bartha Dénes*, *Molnár Antal*, *Szabolcsi Bence*. Ezeknek a kiváló zenepedagógusoknak a keze alól — akiknek egy része korábban maga is zeneakadémiai növendék volt — világ-hírű művészek kerültek ki. A nagyon sok közül csak néhánynak nevével említhetjük meg: *Geyer Stefiét*, *Vecsey Ferencét*, a nemrég elhunyt *Szigeti Józsefét*, *Reiner Frigyesét*, *Pásztory Dittáét*, *Gát Józsefét*, *Hernádi Lajosét*, aki ma is a főiskola professzora. De a hangszeres művészeket kívül itt készültek elő hivatásukra a jövő nagy operaénekesei is, mint például *Budanovits Mária*, *Gyurkovics Mária*, *Orosz Júlia*, *Svéd Sándor*, *Palló Imre*, *Rösler Endre* és még nagyon sokan mások. A Zeneművészeti Főiskola harmadik nagy jelentőségét az mutatja a magyar zenei életben, hogy az elmúlt több mint hat évtized alatt aligha akad a világnak olyan nagy zeneművésze, aki ne adott volna hangversenyt az 1200 személyes nagyteremben. A természet egyébként a felszabadulás után — régi, nemes patináját meghagvva — restaurálták, elavult orgonáját pedig néhány esztendővel ezelőtt teljesen megújították.

Ahol Bartók tanított

A mai zeneakadémia, amelynek első tanévére 1875-ben mindössze 20 zeneszerző, 20 zongorista, 20 fiú és 18 lány iratkozott be, napjainkban élő, működő, jól funkcionáló intézmény mellett valószínűleg múzeum is. Van benne igazi múzeum is: a *Liszt-szoba*, amelyben *Liszt Ferencé* mellett az *Erkel Ferenc*re vonatkozó ereklyéket is őrzik. De múzeumi hangulatúak azok a termek is, amelyekben ugyan ma is munka folyik, de ahol egykor nagy mesterek működtek. *Bartók Béla* a XIV. térben tanított, ma *Bartók* emlékek idézik föl a falakon a róla elnevezett teremben a zeneszerző egyéniségét. *Kodály* tanár úr 1907-től kezdve több mint fél évszázadon át a XV. térben tanított zeneelméletet és zeneszerzést: ez a terem most az ő nevét viseli. Nemrégiben *Hubay-szobát* is avattak, a kitűnő hegedűpedagógus emlékének tisztelegve.

A *Liszt Ferenc* Zeneművészeti Főiskolának jelenleg 108 tanára, 333 hazai és 48 külföldi hallgatója van. A főiskolához tartozik 6 tagozat is, ezek részben Budapesten, részben öt vidéki városban adnak ének- és zeneoktatói képesítést az általános iskolában tanító pedagógusok számára. A tagozatokon 91 tanár oktat 435 növendéket, közülük két külföldit.

Az elmúlt években a Zeneművészeti Főiskola patinás falai sok változásnak, megújításnak tanúi lehettek. A leglényegesebb, mert az eddigi munka elismerését bizonyító változás, hogy 1971 szeptemberében az Elnöki Tanács — több főiskolához hasonlóan — egyetemi rangot adományozott a zeneakadémiának, az ezzel járó jogokkal, nagyobb önállósággal, tanszékekkel és professzori címekkel együtt. De nem ez az egyetlen olyan változás, amely a kor igényeihez igazodik. Az új főigazgató visszaállította például a főiskolás koncertek egykori rangját: a hallgatók hangversenyeit ma már nem „titokban” tartják meg, a műsorról utcai falragaszokon is értesülhet a közönség.

A kivételes tehetségek iskolája

Felújították a régebben ugyancsak magas színvonalat jelentő főiskolai versenyeket is. Létrehozták a kivételes tehetségek tiszteletdíjas iskoláját még a főiskolai évek előtt, és bizonyos nagy szakokon különválasztották a művészi és a tanárképzést. Külön képezik a zenekari művészeket is, részben a nagy zenekarok szükségleteinek eleget téve, részben azért, hogy a nem pódiumra érett, de más zenei területen tehetséges muzsiku-

sokat megóvják a későbbi főlétesleg csalódásoktól.

A *Liszt Ferenc* Zeneművészeti Főiskola hosszú évtizedek óta nemzetközi hírű. Európa-szerte megbecsült felsőoktatási intézmény, Belső tartalmának megújítására nem azért van szükség, mert a művészképző, pedagógiai munkával különböző bajok vannak. Az állandó újítást, frissítést, változást *Kodály Zoltán*, az akadémia egykori szigorú tanára, 1919-ben aligazgatója, majd élete végéig díszelnöke indokolta meg a főiskola alapításának 90. évfordulóján, 1965-ben rendezett díszközgyűlésen. Akkori mondanását ma is gyakran és szívesen idézik a Zeneművészeti Főiskolán: „Minden intézmény addig él, amíg javítani való van rajta.”

Gábor István